

A felsőoktatás szerepe és felelőssége a fenntarthatósági átmenetben

Az egyetemi fenntarthatósági törekvések hasznossága

Átmennek-e a törekvéseink a szókratészi hármasszűrőn? Igazak, jók és hasznosak-e a célok és az ahhoz vezető programok? A tanulmány arra keresi a választ, hogy a hazai felsőoktatási intézményekben milyen gyakorlata van a fenntarthatóság integrálásának tudományos, oktatási és működési szinten az intézmények saját kommunikációját véve alapul (honlap, évkönyvek, jelentések).

Az oktatás szerepe bár nyilvánvaló a társadalmi gazdasági folyamatok szempontjából, ám a hosszú távú és nehezen mérhető - így tervezhető - hatásai miatt, sajnos kevés figyelmet és támogatást kap a fejlesztése.

Részben az akció (beavatkozás) és a hatás (elért változás) között eltelt idő az, ami megnehezíti a tervezés sikerességét. Nem csak a hatás jelentkezik időben (és néha térben) máskor, de az eltelt időben a körülmények is jelentősen változnak, amihez nehéz lenne folyamatosan hozzáhangolni a rendszert. Az oktatásügy jelenleg követő stratégiát folytat hazánkban. Megpróbáljuk kitalálni, hogy 3-5-10 év múlva mire, milyen szakemberre, hivatásra lesz szükség, és ahhoz formáljuk az iskolarendszert. Ezzel szemben az ókorban, a középkorban, vagy XIX – XX században is, amikor rohamos fejlődésnek indult a technológia éppen fordítva volt mindez. Az oktatás és a tudomány haladt az élen, és a tudományos újdonságok határozták meg a gazdasági és a társadalmi haladás irányát.

A klímaváltozás, és a társadalmi környezeti problémák, a közvélemény figyelmét is egyre inkább a fenntarthatóság felé fordítják. A tudósok és a kutatók már régóta számos aspektusát vizsgálják a kérdéskörnek, sőt a „versenyszféra” is komoly figyelmet fordít a megelőzésre, és egyre gyakrabban a válság kínálta üzleti lehetőségekre is. Eközben az oktatás és ezen belül a felsőoktatás, még csak elszórtan – és nem, mint lehetőség – foglalkozik a fenntarthatósággal.

Hazánkban nincs olyan egyetem, ami központi szinten és integrált szemléletmóddal közelítene a kérdéshez. Léteznek zöld egyetemi mozgalmak, sőt Green University címet elnyert egyetem is van (SZTE), de a tudás széles körben való terjesztése, és a kifejezetten fenntarthatósági fókuszú programok, elvértve találhatóak csak.

A vállalati szférában elterjedt sztenderdek és irányelvek is hiányoznak, nem beszélve a beszállítói (ebben az esetben akár a tudásláncok) bővítéséről. Nem jellemzőek az ilyen jellegű együttműködések, és hosszú távú stratégiai kapcsolatok.

A fenntarthatóság stratégiai szintű, és hálózatépítő jellegű megjelenése a felsőoktatásban kulcsfontosságú lenne, az oly sokat hangoztatott paradigmaváltáshoz. Ennek pedig feltétele, hogy a fenntarthatóság ne elkülönülten jelenjen meg, sem az oktatási, képzési, sem pedig az egyéb intézményi stratégiákban, hanem integráltan megjelenő, döntéshozatali és eredményértékelési szempont legyen, a folyamatok és programok során.